

Samenvatting pilot geïntegreerde aanpak huiselijk geweld

Nynke Piepers & Wendy Buysse

Colofon

Raad voor de rechtspraak
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

Deze publicatie verschijnt in het kader van het wetenschappelijk onderzoeksprogramma van de Raad voor de rechtspraak. Uitgave daarvan betekent niet dat de inhoud het standpunt van de Raad voor de rechtspraak weergeeft.

Onderzoek in opdracht van de Raad voor de rechtspraak. De integrale tekst van dit rapport is gratis te downloaden van: www.rechtspraak.nl/Organisatie/Raad-Voor-De-Rechtspraak

Uitgever

Xerox | OSAGE, Utrecht

Vormgeving

Corps, Den Haag

Opmaak binnenwerk

Xerox | OSAGE, Utrecht

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij de Raad voor de rechtspraak.

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van de DSP-groep BV/Raad voor de rechtspraak. DSP-groep BV/Raad voor de rechtspraak aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Raad voor de rechtspraak. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of DSP-groep BV/Raad voor de rechtspraak. DSP-groep BV/Raad voor de rechtspraak does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Samenvatting pilot geïntegreerde aanpak huiselijk geweld

Nynke Piepers & Wendy Buysse

Samenvatting

Pieter sloeg Melanie op 4 januari met een glas, maar sloeg Melanie¹ met een kinderslipper of meteen slof terug naar Pieter? Volgens de officier van justitie was het een slipper, volgens Melanies advocaat was het een slof. Kun je iemand trouwens mishandelen met een kinderslof? Een interessante vraag, maar daar zou het vanmiddag niet om moeten draaien in de Rotterdamse rechtszaal. 'Dit probleem is veel groter dan een slipper en een glas', vindt politierechter Yolanda Janssen.

(Bron: www.rechtspraak.nl)²

In Nederland behandelt de politierechter lichte huiselijk geweldzaken. Als een verdachte van huiselijk geweld voor de politierechter verschijnt, is er meestal meer aan de hand in het gezin. Denk hierbij aan echtscheidingsproblematiek, kinderen die in hun ontwikkeling worden bedreigd of die veiligheidsrisico's lopen, schuldenproblematiek, psychische problematiek en/of verslavings- en agressieproblematiek. De verschillende soorten problematiek die in een gezin spelen kunnen tot verschillende rechtszaken leiden die verschillende rechters vervolgens apart behandelen. Tijdens de zitting van de politierechter gaat het alleen om de strafrechtelijke behandeling van de huiselijk geweldzaak. De rechter heeft meestal geen inzicht in eventuele andere lopende gerechtelijke procedures en interventies die al zijn ingezet. Dit betekent voor het gezin in kwestie dat wanneer er sprake is van een strafzaak en er ook andere procedures lopen deze niet in samenhang worden beoordeeld.

De rechtbank Rotterdam en het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (ZVHRR), sloegen de handen ineen om verandering aan te brengen in deze situatie. Als onderdeel van het streven van de Rechtspraak naar maatschappelijk effectieve rechtspraak, voeren zij sinds september 2018 de pilot 'Geïntegreerde aanpak huiselijk geweld' uit. Het doel van de pilot is het meer integraal behandelen van huiselijk geweldzaken door strafzaken te combineren met civiele zaken. Deze zaken heten zogeheten combi-zaken en worden op een speciaal daarvoor ingerichte huiselijk geweldzitting behandeld door politierechters met een achtergrond in het jeugd- en/of familierecht. Het gaat hierbij om huiselijk geweldzaken waar maximaal een gevangenisstraf van 1 jaar voor kan worden opgelegd.

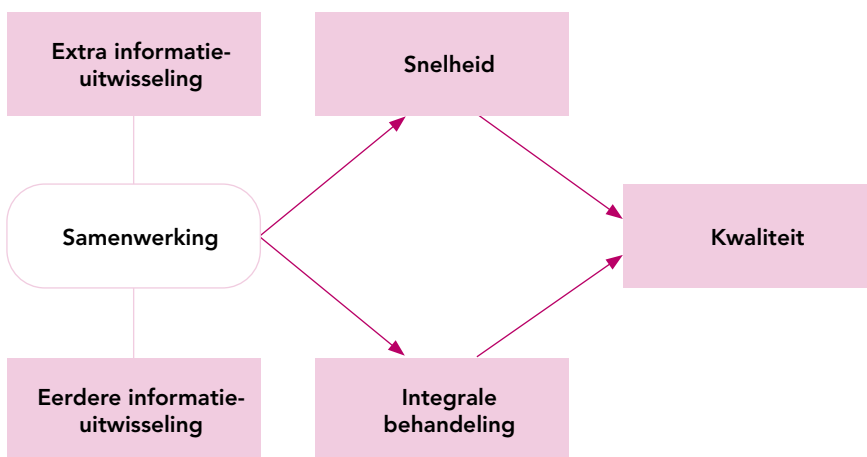
1 Dit zijn niet hun echte namen.

2 <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Rotterdam/Nieuws/Paginas/Op-de-rol-Niemand-schiet-op-met-een-harde-straf.aspx>.

Beoogde effecten van de pilot geïntegreerde aanpak huiselijk geweld

Samen met de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), het Openbaar Ministerie (OM), de Reclassering Nederland (RN), het Zorg- en Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid (ZVHZHZ) en Veilig Thuis (VT), willen de rechtbank en ZVHRR de samenwerking en informatie-uitwisseling verbeteren.

Daarnaast willen ze strafzaken sneller op zitting brengen en integraal – gecombineerd met civiele zaken – behandelen. De gedachte is dat de ketenorganisaties daarmee de kwaliteit van de rechterlijke interventies vergroten. Ze verwachten dat de interventies dan beter op elkaar aansluiten en op de problematiek en de behoeften in het gezin. De maatschappelijke impact die de ketenorganisaties op delangere termijn met de pilot beogen, is het voorkomen van escalatie en herhaling van huiselijk geweld. We geven in onderstaand figuur weer hoe de beoogde effecten met elkaar samenhangen.

DSP-groep voerde samen met de Universiteit Leiden, in opdracht van de Stuurgroep geïntegreerde aanpak huiselijk geweld, tussen april 2019 en april 2020 een evaluatie uit van deze pilot. De evaluatie bestond uit een proces- en een effectevaluatie. Na aanleiding van de eerste evaluatie en de aanbevelingen die daaruit volgden, is de pilot verlengd. Van oktober 2020 tot maart 2021 voerde DSP wederom een evaluatie van de tweede fase van de pilot uit.

Organisatorische en logistieke voorzieningen voor een geïntegreerde aanpak

In de procesevaluatie van de eerste en tweede fase van de pilot brachten we op basis van deskresearch en interviews met de rechtbank, het Veiligheidshuis en de ketenpartners de aanpassingen in het reguliere werkproces in kaart. Vervolgens gingen we na hoe in de praktijk uitvoering wordt gegeven aan de werkwijze.

Om de doelen van de pilot te bereiken is voorzien in aanpassingen in het werkproces zodat:

- Zo vroeg mogelijk informatie beschikbaar is om te bepalen of een huiselijk geweldzaak in aanmerking komt voor de huiselijk geweldzitting en of het een potentiële combi-zaak is;
- Deze potentiële combi-zaken binnen drie maanden op een speciale huiselijk geweldzitting worden gepland;
- Deze potentiële combi-zaken worden gemonitord door de rechtbank Rotterdam en het ZVHRR op gelijktijdig lopende civiele procedures;
- Ketenpartners informatie aanleveren voor de integrale behandeling van de combi-zaken op een speciale huiselijk geweldzitting door een vaste poule van rechters en juridische ondersteuners.

In de tweede fase van de pilot was de belangrijkste wijziging ten opzichte van de eerste fase de monitoringsrol van het ZVHRR. Uit de eerste evaluatie bleek dat de combi-zaken werden gemist doordat alleen door de rechtbank Rotterdam zaken monitorde die op de huiselijk geweldzitting gepland stonden. Echter, de rechtbank had geen zicht op eventuele ontwikkelingen in deze zaken waar ketenpartners van het ZVHRR wel van de op hoogte waren. Zodoende besloten de ketenorganisaties om ook het ZVHRR een monitoringsrol toe te bedelen. Het uitgangspunt van de monitoring was om meer combi-zaken te detecteren. De monitoring hield in het kort in dat de medewerker van het ZVHRR contact opnam met de RN en SHN over ingeplande zaken op de huiselijk geweldzitting. De RN en SHN namen vervolgens contact op met respectievelijk de verdachte en de aangever. Bij hen gingen zij na of er voornemens waren om een civiele procedure te starten en om hen in dat geval voor te lichten over de mogelijkheid van een combi-zaak.

Hoeveel huiselijk geweldzaken zijn als combi-zaken behandeld?

Tussen september 2018 en maart 2020 zijn in de pilot 28 combi-zaken behandeld op een huiselijk geweldzitting. Dit is gemiddeld minder dan één combi-zaak per zitting. Dit aantal is lager dan van tevoren verwacht. Op basis van een voormeting verwachtte de rechtbank en ZVHRR twee combi-zaken per week. Het bleek lastig om potentiële combi-zaken te detecteren en vervolgens te monitoren of er daadwerkelijk een civiele procedure tegelijkertijd met de strafzaak behandeld kan worden. Redenen daarvoor zijn dat procedures niet altijd gelijk lopen, verdachten en aangevers geen toestemming geven voor een integrale behandeling in een combi-zaak of dat er – ondanks dat er sprake is van problematiek – toch geen civielrechtelijk verzoek wordt ingediend. De verwachting van twee combi-zaken per week bleek niet realistisch. De zittingscapaciteit die was gereserveerd voor combi-zaken is wel door de rechtbank en het OM benut voor de behandeling van huiselijk geweldzaken en deze zaken zijn op die zitting ook anders behandeld dan op een reguliere politierechterzitting. Ook nadat in de tweede fase van de pilot het ZVHRR in samenwerking met RN en SHN potentiële combi-zaken is gaan monitoren, bleef het aantal combi-zaken achter op de verwachting. Tussen oktober 2020 en maart 2021 zijn er 29 huiselijk geweldzittingen geweest en zijn in totaal zeven zaken gecombineerd behandeld. Dit is minder dan een per week. Daarnaast waren er nog 13 huiselijke geweldzaken die gecombineerd konden worden, maar waarvoor de aangever (n=8) of de verdachte (n=5) geen toestemming gaven. We concluderen dat de monitoring door het ZVHRR niet tot een toename leidt in het aantal combi-zaken.

Effecten van de geïntegreerde aanpak

In de effectevaluatie richtten wij ons op de korte termijneffecten. De looptijd van de pilot is te kort om ook te kijken naar de effecten op langere termijn, bijvoorbeeld wat betreft recidive. De effecten zijn vooral kwalitatief in kaart gebracht.

Samenwerking

In de pilot is de samenwerking tussen het ZVHRR en de rechtbank vergroot. Ook is de samenwerking tussen de rechtbank en het OM vergroot. Door de pilot is er vanuit beide kanten beter zicht op elkaars werkwijze. Binnen het ZVHRR was voorafgaand aan de pilot al een goede samenwerking tussen de ketenpartners. Door de pilot is deze samenwerking met betrekking tot de aanpak van huiselijk geweld verder verbeterd.

Het is in de pilot grotendeels gelukt om eerder informatie beschikbaar te hebben, om zo potentiële combi-zaken op het spoor te komen en om relevante informatie eerder beschikbaar te hebben voor de behandeling van de huiselijk geweldzaken op zitting. Zo is in de processen-verbaal van de pilot informatie opgenomen over de gezinssituatie en eventuele echtscheidings- of gezinsproblematiek. Dit maakt de identificatie van potentiële combi-zaken op ZSM beter mogelijk. Ook voor de behandeling van de zaak op de huiselijk geweldzitting is meer informatie beschikbaar. Zo wordt er voor alle huiselijk geweldzaken (combi-zaken en strafzaken zonder civiele zaak) altijd een adviesrapportage van de reclassering gevraagd door het OM, welke normaliter alleen wordt opgevraagd door de officier van justitie als hij of zij dat nodig vindt. Een aandachtspunt – hoewel dit in de loop van de pilot verbeterd is – is het ontbreken van informatie van VT in sommige adviesrapportages van RN. Voor de rapportages van de RvdK geldt dat het de RvdK vanwege wachtlijsten niet altijd lukt om de rapportage tijdig aan te leveren ten behoeve van de zitting, maar er zijn afspraken gemaakt om dit knelpunt te verbeteren.

Naast de informatie die door ketenorganisaties ten behoeve van de huiselijk geweldzitting wordt aangeleverd, vragen rechters meer dan tijdens reguliere politierechterzittingen naar de situatie in het gezin. Zo brengen rechters in alleen strafzaken ook civiele onderwerpen – zoals de omgang met de kinderen – aan bod om een totaalbeeld te krijgen van de gezinssituatie. Deze informatie hebben rechters nodig om beter in te kunnen spelen op de achterliggende problematiek. Bovendien voelen betrokkenen zich door de dialoog die rechters met hen aangaan meer gehoord.

Snelheid

Tijdens de pilot zijn alle zaken die worden aangemeld voor de huiselijk geweldzitting binnen drie maanden op zitting gepland. Dit is sneller dan bij reguliere politierechterzittingen. We maken hierbij wel de kanttekening dat sneller op zitting komen niet hoeft te betekenen dat er sneller uitspraak wordt gedaan. Rechters vermoeden dat zij in de pilot huiselijk geweldzaken vaker aanhouden om een vinger aan de pols te houden. In de periode tot de volgende zitting wordt dan gestart met bijvoorbeeld mediation of hulpverlening.

Integrale behandeling

Zoals eerder gezegd, is het aantal combi-zaken dat op een huiselijk geweldzitting is behandeld tijdens de looptijd van beide evaluaties lager dan verwacht. Als we integrale behandeling definiëren als het aantal combi-zaken, dan is dat doel van de pilot niet gehaald. Tijdens de pilot werd echter steeds duidelijker dat integrale behandeling van huiselijk geweldzaken meer is dan alleen het combineren van verschillende juridische procedures. Een integrale aanpak is namelijk ook mogelijk in strafzaken, waar gelijktijdig geen civiele procedure loopt. Ook die zaken behandelen rechters integraal door civiele onderwerpen aan te snijden, zoals relatieproblemen of problemen met de omgang met de kinderen. Rechters behandelen de huiselijk geweldzaken vanuit het besef dat er bij huiselijk geweld – ook als er geen civiele zaak wordt behandeld – vaak meer aan de hand is dan het incident waarvoor de verdachte terechtstaat. Met dat in gedachten zijn rechters tijdens de huiselijk geweldzitting erop gericht niet alleen informatie te verzamelen die ze nodig hebben voor het afdoen van de strafzaak. Ze zijn ook gericht op het verzamelen van informatie die ze nodig hebben om met de juridische interventies bij te dragen aan een oplossing voor het verminderen van de onderliggende problematiek. Waar de reguliere politierechter vooral kijkt naar wat er is gebeurd en de verdachte daarover rekenschap laat afleggen, kijkt de politierechter tijdens de huiselijk geweldzitting zogezegd ook naar familieverhoudingen en naar de toekomst. Meer dan op een reguliere politierechterzitting zijn de rechters naar eigen zeggen erop gericht mensen in beweging te brengen. Dat wil zeggen dat als mensen in een echtscheidingszaak verwickeld zijn en zich in hun standpunten hebben ‘ingegraven’, de rechter probeert ruimte te creëren om naar de toekomst te kunnen kijken en beide partijen verantwoordelijkheid te laten nemen voor wat er is gebeurd. Ook als er alleen een strafzaak op een huiselijk geweldzitting gepland staat, kan met een meer integrale blik op efficiëntere wijze naar oplossingen voor het conflict of de problematiek worden gekeken. Om een integrale aanpak in brede zin mogelijk te maken, is specifieke deskundigheid bij rechters en officieren van justitie – maar eigenlijk bij alle ketenorganisaties – nodig.

Een integrale behandeling wordt bevorderd als:

- Er voldoende tijd op een zitting beschikbaar is: voor zowel combi- als strafzaken minimaal één uur.
- De aangever op zitting aanwezig is – wat in ieder geval zo is bij een combi-zaak. De aanwezigheid van de aangever zorgt ervoor dat een meer evenwichtig beeld ontstaat van wat er is voorgevallen en wat er nodig is om herhaling in de toekomst mogelijk te voorkomen. Bovendien is de aangever doorgaans niet alleen maar slachtoffer, maar heeft ook een aandeel in de ontstane problematiek.

- Juridisch medewerkers van SHN op de hoogte zijn van het doel van de geïntegreerde aanpak om bij de aangever te toetsen of hij of zij daadwerkelijk een schadevergoeding wil indienen of hij of zij vooral gehoord wil worden door de rechter. Schadevergoedingen kunnen namelijk de dialoog die de rechter tijdens een huiselijk geweldzitting probeert te creëren in de weg staan.

Kwaliteit van rechterlijke interventies

De resultaten van het onderzoek maken aannemelijk dat de kwaliteit van rechterlijke interventies is vergroot. De rechters stemmen de rechtelijke interventies op elkaar af en op interventies in het vrijwillig kader en de achterliggende problematiek. Bij politierechterzittingen en civiele zaken (zonder strafzaak) kan het voorkomen dat de rechter een uitspraak doet die bijt met eerdere uitspraken die zijn gedaan, al dan niet in het andere rechtsgebied. In een combi-zaak is het mogelijk om interventies op elkaar af te stemmen, door bijvoorbeeld de civiele zaak aan te houden en uitspraak te doen over de omgangsregeling, afhankelijk van de effecten van een behandeling voor agressieproblemen die is opgelegd als bijzondere voorwaarde in de strafzaak. Hierbij moeten wij de kanttekening plaatsen dat in dit onderzoek geen analyse is uitgevoerd op de interventies die zijn ingezet. Ook was er geen vergelijking mogelijk tussen interventies die worden ingezet tijdens de huiselijk geweldzitting en tijdens een reguliere politierechterzitting.

Het kunnen afstemmen op elkaar van interventies, vraagt bij rechters om kennis van de verschillende rechtsgebieden en van de sociale kaart. Daarnaast moeten rechters in staat zijn om een dialoog aan te gaan met betrokkenen. Door de tijd die rechters op zitting nemen om die dialoog te creëren en eenieders perspectief te horen, voelen verdachten en aangevers zich meer gehoord en lijkt uitspraak van de rechter beter te bekliven bij de verdachte. De rechterlijke interventies zijn naast straffen gericht op het herstellen van de veiligheid in het gezin en op hulpverlening. In de uitspraken worden zoveel mogelijk de belangen van de verschillende partijen meegewogen, maar dit neemt niet weg dat de verdachte altijd rekenschap moet afleggen voor wat hij of zij heeft gedaan.

Naar aanleiding van voorgaande evaluatie ontstond het idee om de rechter in huiselijk geweldzaken een regierol toe te bedelen. Deze regierol zou inhouden dat huiselijk geweldzaken binnen zeer korte termijn (na enkele weken) op zitting zouden komen en dat de rechter zou inventariseren wat in die zaak nodig zou zijn en vervolgstappen zou bepalen. Deze regierol is niet van de grond gekomen. In de onderzochte periode zijn geen huiselijk geweldzaken door het OM aangemerkt als geschikt voor een regiezitting. Er waren geen zaken waarin het meerwaarde had om de strafzaak op

zeer korte termijn op zitting te brengen. De deelnemers aan de pilot vragen zich bovendien af wat de toegevoegde waarde is van een dergelijke regierol door de rechter, omdat er al dermate duidelijke afspraken zijn gemaakt over het aanleveren van een reclasseringsrapport en het versneld aanleveren van raadsonderzoeken door de RvdK. Ook is de verwachting dat verdachten en aangevers niet altijd zitten te wachten om net na het huiselijk geweldincident, als alles nog vers is, met bijvoorbeeld mediation te starten. Dit neemt niet weg dat er tot op zekere hoogte wel regie werd gevoerd. Zo werd door rechters beslist om strafzaken aan te houden om de resultaten van een behandeling af te wachten alvorens hij of zij een beslissing zou nemen over de omgang. Door de helikopterview van de rechter kan hij of zij regievoeren, een vinger aan de pols houden en interventies op elkaar afstemmen. Dit wordt door deelnemers aan de pilot als waardevol omschreven en als een verbetering van de kwaliteit van de inzet van (rechterlijke) interventies.

Lessen en aanbevelingen voor doorontwikkeling van de aanpak

Hoewel het nog te vroeg is om conclusies te trekken over het effect van een integrale behandeling op de problematiek in een gezin, zijn we van mening dat de pilot goede aanknopingspunten biedt voor de toekomstige aanpak van huiselijk geweldzaken. Zowel de eerste als de tweede evaluatie laten zien dat het combineren van huiselijk geweldzaken lastig is en veel personele capaciteit vraagt. Dit onderschrijft de conclusie dat de focus van de geïntegreerde aanpak vooral moet liggen bij het inspelen op de achterliggende problematiek van het huiselijk geweld – waarbij het combineren van de strafzaak met een civiele zaak bijvangst is. Het inspelen op de achterliggende problematiek zorgt ervoor dat mensen in beweging komen en de uitspraken die worden gedaan, met name in de strafzaak, beter lijken te bekliven.

Ten behoeve van de doorontwikkeling van de geïntegreerde aanpak doen we een aantal aanbevelingen:

- Om de geïntegreerde aanpak uit te kunnen voeren zoals beoogd, is het van belang dat medewerkers die enigerlei met de aanpak te maken krijgen, herhaald worden voorgelicht over de werkwijze en het doel van de aanpak. Het volstaat niet om ketenpartners slechts eenmalig voor te lichten, maar de werkwijze vraagt om een periodieke of continue herhaling van de werkwijze.
- Mocht er voor gekozen worden om in te blijven zetten op combi-zaken, dan verdient het aanbeveling om meer in te zetten op voorlichting van verdachten en aangevers. Hierbij denken wij aan interactief, (audio)visueel voorlichtingsmateriaal om met name bij verdachten en aangevers het idee dat een combi-zaak vooral een belasting is, weg te nemen.

- Ongeacht of huiselijk geweldzaken gecombineerd behandeld worden, vraagt de geïntegreerde werkwijze om betrokkenheid van rechters en officieren van justitie die voldoende zittingservaring en kennis over het doel van de geïntegreerde aanpak hebben en over huiselijk geweld in het algemeen. Dit kan geborgd worden door te werken met vaste poules van rechters en officieren van justitie. Bovendien wordt door betrokken officieren van justitie aangeraden om officieren van justitie te betrekken die ervaring hebben met de werkwijze op ZSM, omdat dat een belangrijk onderdeel is van de geïntegreerde aanpak waar informatie opgevraagd en verzameld wordt. Bij het werken in vaste poules moet in acht worden genomen dat huiselijk geweldzaken complexe zaken zijn en de behandeling op zitting intensief is voor rechters en officieren van justitie. Bovendien gaat het om vaak emotionele zaken met veel impact voor de aangever en eventuele kinderen, maar ook voor de verdachte. Het is daarom aan te raden om niet meer dan vier zaken per zitting te plannen. Daarnaast is het de vraag of huiselijk geweld niet net als mensenhandel- of zedenzaken een maximum termijn moet zitten voor het behandelen van deze zaken, gelet op de ernst van de problematiek. Tot slot raden wij aan om een mogelijkheid te creëren waar rechters en officieren van justitie met elkaar over de huiselijk geweldzaken kunnen praten, niet op inhoud maar over de impact.
- Naast kennisborging bij het OM en de rechtbank, bevelen wij aan om ook bij de andere betrokken ketenpartners te werken met vaste contactpersonen ten behoeve van kennisborging en snelle afstemming. Dit is tegelijkertijd een zwakte van het werkproces op het moment dat een contactpersoon wegvalt. Het verdient verdere uitwerking hoe ketensamenwerking geborgd kan worden indien contactpersonen wegvallen.
- Tot slot is een belangrijke randvoorwaarde dat er voldoende tijd wordt uitgetrokken op zitting om combi-zaken én strafzaken (zonder civiele procedure) te behandelen. Alleen met voldoende tijd hebben rechters de mogelijkheid om de dialoog met betrokkenen aan te gaan en in kaart te brengen welke rechterlijke interventies aansluiten bij de problematiek in de relatie of het gezin.

Beide evaluaties bieden aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van de geïntegreerde aanpak. De geïntegreerde aanpak lijkt een waardevolle bijdrage te leveren aan de aanpak van huiselijk geweld. Om echter nog beter zicht te krijgen op de lange termijneffecten van de geïntegreerde aanpak is longitudinaal onderzoek nodig. Om de meerwaarde te bepalen ten opzichte van de behandeling van huiselijk geweldzaken op reguliere politierechterzittingen, is een vergelijking met de behandeling op die zittingen met de behandeling op de huiselijk geweldzittingen nodig. Daarnaast is het ook in de tweede evaluatie niet haalbaar gebleken om het perspectief van verdachten en aangevers mee te nemen. Vervolgonderzoek moet zich richten op het perspectief van verdachten en aangevers om van hen te horen wat de huiselijk geweldzitting uiteindelijk voor hen en de thuissituatie heeft opgelegd en of er sprake is geweest van recidive.

